УДК 658.27:657.423

Заболотна Т.В.
студентка економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ)

THE MECHANISM OF IMPLEMENTATION OF REPRODUCTIVE FUNCTION OF DEPRECIATION OF FIXED ASSETS OF ENTERPRISES (BASED ON THE EXAMPLE OF DAIRY COMPANY)

АНОТАЦІЯ

В статті розглянуто теоретичні, методичні та практичні питання аналізу амортизації основних засобів. Визначено поняття економічної амортизації в умовах ринкових відносин; досліджено взаємозв'язок між економічними категоріями «знос», «амортизація». Охарактеризовано основні форми відтворення основних засобів, проаналізовано ефективність амортизаційної політики ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат». Запропоновано шляхи підвищення ефективності відтворення основних засобів підприємства.

Ключові слова: амортизація, відтворення, знос, зношування, основні засоби, оцінка ефективності амортизаційної політики.

АНОТАЦИЯ

В статье рассмотрены теоретические, методические и практические вопросы анализа амортизации основных средств. Определено понятие экономической амортизации в условиях рыночных отношений; исследована взаимосвязь между экономическими категориями «износ», «амортизация»; охарактеризованы основные формы воспроизводства основных средств, проанализирована эффективность амортизационной политики ОАО «Золотоношский маслодельный комбинат». Предложены пути повышения эффективности воспроизводства основных средств предприятия.

Ключевые слова: амортизация, воспроизведение, износ, изнашивание, основные средства, оценка эффективности амортизационной политики.

ANNOTATION

The article discusses theoretical, methodological, and practical issues in the analysis of depreciation of fixed assets. The notion of economic depreciation is determined in terms of market relations. The relationship between economic categories of "wear", "depreciation" is investigated. The basic forms of reproduction of fixed assets are characterized. Efficiency of amortization policy of PJSC "Zolotonosha Butter Making Integrated Factory" is analyzed. The ways of improving the reproduction of fixed assets of the company are offered.

Keywords:, depreciation, reproduction, wear, fixed assets, evaluation of the effectiveness of amortization policy.

Постановка проблеми. Сучасний стан національної економіки України знаходиться в умовах її активного та постійного реформування. Економічні реформи потребують пожвавлення господарського життя з метою забезпечення економічного зростання держави. Досягти цього можна на основі фінансової стабілізації, структурної перебудови тощо. Після переходу української економіки від командно-адміністративної системи до ринкових умов господарювання одним із основних проблемних питань вважається проблема підвищення ефективності використання та відтворення основних засобів на підприємствах. Зміна економічних умов відтворення основних засобів в українській економіці зробила актуальним завдання дослідження ринкового механізму амортизації в аспекті зміни фінансово-економічного змісту формування та подальшої реалізації амортизаційної політики підприємства. Це обумовлено тим, що гнучка амортизаційна політика держави і окремих підприємств є одним з основних факторів відновлення економічного зростання в умовах інвестиційної кризи, спаду виробництва та інфляції.

Аналіз досліджень і публікацій. У процесі тривалого розвитку економіки механізм реалізації відтворювальної функції амортизації основних засобів знайшов своє відображення у багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідженнях науковців та фахівців цього напрямку в економіці. Найбільш обґрунтовано вона була висвітлена в наукових працях таких зарубіжних вчених, як А. Армуцці, Д.А. Баранов, А.М. Бірман, В.Ю. Будавей, П.Г. Буніч, К.І. Відеман, А. Гільбо, А. Дікінсон, А. Кальмес, Я.Б. Кваша, С.К. Коркін, Ю.В. Куренков, Ю.І. Любимцев, Дж. Мелліс, К. Менгер, П.М. Павлов, В.К. Сенчагов, А.Н. Скворцов, П.В. Тальміна, Г. Хетфільд, С.І. Шульман та ін.

Питаннями дослідження відтворювальної функції амортизації основних засобів в Україні займаються такі вчені-економісти: А.А. Безуглий, І.О. Бланк, З.Н. Борисенко, А.Г. Загородній, В.Є. Козак, М.І. Крупка, М.П. Нахаба, Ю.М. Стадницький та багато інших науковців.

Але чимало питань теоретичного і методичного характеру щодо комплексного дослідження амортизації як джерела відтворення основних засобів потребують подальшої розробки. Без уваги залишається питання щодо впровадження механізму реалізації відтворювальної функції амортизації основних засобів підприємства. Наявність великої кількості невирішених проблем, дискусійність багатьох теоретичних положень, а також їх велике практичне значення обумовлюють необхідність подальшого дослідження відтворювальної функції амортизації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Провести теоретичний аналіз катего-

рій «амортизація», «відтворення», «знос», оцінити значення амортизації у відтворенні основних засобів та запропонувати шляхи підвищення ефективності відтворення основних засобів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення ефективності використання основних засобів є одним з пріоритетних завдань підприємств при здійсненні господарської діяльності в Україні.

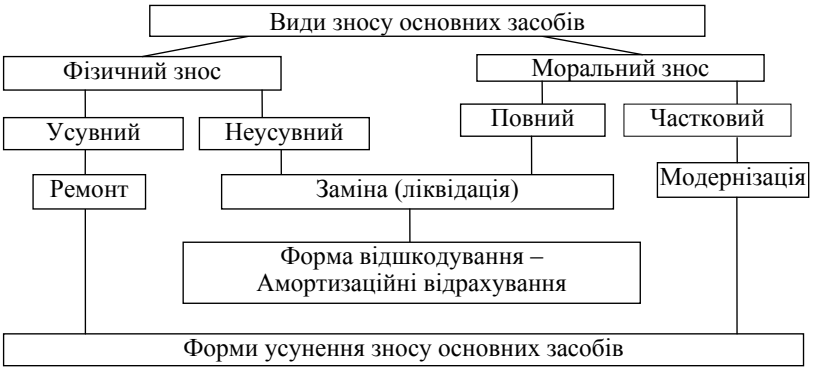

Рис. 1. Взаємозв'язок видів зносу основних засобів та форми його усунення

Джерело: побудовано за даними: [6, с. 20]

Основні засоби, функціонуючи у виробничому процесі протягом тривалого часу, зазнають значних втрат за рахунок фізичного (матеріального), економічного та техніко-економічного (морального) старіння, тобто піддаються зносу. У сучасній економічній літературі немає єдиної думки щодо змісту та суті терміну «знос». Одні вчені-економісти зводять знос до втрати основними засобами своєї споживчої вартості, другі ототожнюють знос зі зношуванням основних засобів, а треті ставлять знак рівності між зносом та амортизацією. Так, наприклад, Н.Д. Бабяк визначає знос основних засобів як зниження їх первісної вартості у результаті зношування в процесі виробництва нового продукту [5, с. 35]. Досить цікавим вважається те, що, за думкою І.О. Галиці, знос та зношування – поняття ідентичні. У своїй науковій праці він відмічає, що «...поступова втрата основними засобами своєї вартості з перенесенням її на новостворений продукт називається зношуванням, або зносом» [4, с. 18]. На нашу думку, знос не може бути повністю ідентичним зношуванню, тому що знос – об'єктивно існуюче явище, а зношування – це економічний процес, який відображає знос в економічній реальності. У протилежність цим визначенням В.О. Оваденко вважає, що «процес перенесення вартості основних засобів на новостворений продукт характеризує не знос, а саме амортизацію» [10, с. 18]. При дослідженні амортизації в економічній літературі аналізують тільки лише фактичні тенденції нарахування та її використання без ретельного вивчення теорії цього явища, що призводить до викривлення результатів дослідження та їх помилковість.

Загальновідомо, що в процесі виробництва відбувається знос основних засобів, який залежить від завантаження, якості, довговічності виробничих засобів. Знос основних засобів має місце не тільки в процесі їх використання, але і тоді, коли вони не функціонують. При цьому відбувається проста втрата вартості, в той час як при виробничому використанні здійснюється відновлення їх вартості в готовому продукті. Варто зазначити, що фізичний та моральний знос основних засобів взаємопов'язані між собою через форми відшкодування. Для більш детального з'ясування відобразимо цей взаємозв'язок схематично (рис. 1).

Усувного зносу періодично можна позбутися шляхом капітального ремонту основних засобів. Неусувний фізичний знос з часом нагромаджується та зумовлює такий стан основних засобів, при якому подальше їх використання є неможливим. Настає момент повного фізичного спрацювання, яке вимагає заміни об'єктів основних засобів на нові – аналогічного призначення. Частковий моральний знос може бути усунений шляхом проведення модернізації основних засобів. Настання повного морального зносу обумовлює потребу в заміні об'єктів основних засобів промислового підприємства. Проаналізувавши цю схему, можна одразу побачити та з'ясувати, що відшкодування повного фізичного та морального зносу основних засобів здійснюється тільки за рахунок амортизаційних відрахувань, які виконують функцію покриття витрат на створення чи придбання основних засобів.

Оскільки характерною особливістю застосовуваних основних засобів у процесі виробництва є те, що в процесі експлуатації вони піддаються зношуванню, то підприємству необхідно вживати певних заходів для підтримки їх технічних параметрів шляхом відтворення.

Відтворення основних засобів підприємств – це складний процес, який включає такі взаємопов'язані стадії, як: створення, споживання, амортизація, відновлення і заміщення засобів праці [5, с. 119].

Сьогодні відтворення є процесом якісно неоднорідним, існує необхідність його розподілу на окремі складові частини.

На думку О.Ю. Болховітіної, першою фазою кругообігу основних засобів є перетворення частини вартості основних засобів із виробничої форми в товарну (зношування), другою – перенесення зносу з товарних засобів у грошові шляхом продажу товарів, третьою – зворотне перетворення амортизаційних відрахувань у нові елементи основних виробничих засобів [1, с. 79]. Таким чином, протягом одного циклу кругообігу діють два різноспрямовані процеси: формування основних засобів у результаті процесу матеріалізації грошових засобів; втрата

споживчої вартості основних засобів, що відображає матеріальний знос та втрату вартості під впливом науково-технічного прогресу.

Розрізняють просте та розширене відтворення основних засобів. Просте відтворення здійснюється шляхом заміни окремих зношених частин основних засобів підприємства або старого устаткування на аналогічне, тобто відбувається постійне відновлення попередньої виробничої потужності. Джерелом такого відтворення є амортизаційні відрахування.

Розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових, які забезпечать вищий рівень продуктивності устаткування, за рахунок отриманого прибутку підприємства, а саме: ремонт, модернізацію, технічне переозброєння, реконструкцію, розширення, нове будівництво [10, с. 34].

На сучасному етапі розвитку економіки важлива роль в підвищенні ефективності виробництва на промислових підприємствах належить амортизації. Ігнорувати роль цього економічного важеля в господарській діяльності підприємств було б недоцільним. Навпаки, у міру вдосконалення господарсько-розрахункових відносин функції амортизації будуть розширюватися. Правильне розуміння економічної природи та функцій амортизації дозволяє обґрунтовано підходити до вирішення проблем, які пов'язані з розробкою норм амортизаційних відрахувань, їх плануванням, нарахуванням, використанням та обліком, визначенням оптимальних економічних строків служби (експлуатації) основних засобів.

В економічній літературі існує багато підходів щодо визначення поняття «амортизація». Дане поняття являє собою надзвичайно складне економічне явище, що поєднує риси витрат виробництва і джерела коштів, процесу руху вартості і важеля управління відтворенням, відшкодуванням зношених і нагромадження нових засобів праці.

Згідно з П(С)БО, амортизація – це систематичний розподіл вартості основних засобів, яка амортизується протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [7, с. 132]. Фактично амортизація означає списання протягом терміну експлуатації балансової вартості основних засобів. Амортизаційні відрахування відносять на витрати підприємства, які можуть бути використані для відновлення основних засобів.

На наш погляд, амортизація за сучасних умов господарювання повинна виконувати такі функції:

– відшкодування коштів, вкладених у засоби праці. Дана функція амортизації витікає із головної концепції здійснення підприємницької діяльності – повернення вкладеного капіталу та отримання додаткової вигоди від його використання – прибутку. Проте варто зазначити, що, на нашу думку, амортизаційні відрахування повинні відповідати вартості капіталу, яку необхідно відшкодувати з урахуванням зміни цієї вартості у часі. Це дозволить запобігти недоамортизації навіть у тих випадках, коли засоби праці використовуються понаднормативні строки їх служби (що характерно для більшості засобів праці промислових підприємств України);

– відтворювальна функція – забезпечення відтворення фізичного та морального зносу засобів праці за рахунок амортизаційних відрахувань. Сутність відтворювальної функції полягає у тому, що кошти від амортизаційних відрахувань не є «замороженими», а здійснюють постійний рух на цілі відновлення та відтворення засобів праці;

– облікова функція. Виділення даної функції пов'язане із тим, що амортизація є засобом систематичного відображення у бухгалтерських рахунках процесу перенесення вартості засобів праці на готову продукцію, виготовлену з їх використанням;

– фіскальна функція. Амортизація створює можливості для регулювання підприємством рівня сплачених податків (реалізується через використання прискореної та неприскореної амортизації), а для держави – створює можливості для реалізації податкової політики.

Складність виконуваних функцій визначає роль амортизації у господарській діяльності підприємства, яка зводиться до наступного: стаття умовно-змінних та умовно-постійних витрат, джерело коштів для фінансування процесів оновлення основних засобів, частина коштів для сплати відсотків та повернення кредитів, метод і інструмент для отримання пільг у сплаті податку на прибуток, як частина грошового потоку вона є засобом окупності інвестицій у основні засоби та частиною прибутку.

Ринкові перетворення, інфляційні зміни здійснюють вагомий вплив на методику розрахунку амортизації. Тому сьогодні головною проблемою українських промислових підприємств є побудова такого амортизаційного механізму, який дасть змогу повернути вкладені грошові кошти, які були витрачені на створення (придбання) основних засобів.

Амортизаційний механізм – це сукупність норм та методів нарахування амортизації [2, с. 25]. Амортизаційний механізм є визначним чинником, дослідження якого дозволяє дати найбільш повну оцінку стану та його важливості в загальному управлінні амортизаційною політикою.

Загалом амортизаційна політика підприємства – це цілеспрямована діяльність підприємства з вибору та застосування одного з можливих (законодавчо затверджених) методів амортизації з метою максимізації обсягу власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду.

Варто зазначити, що саме гнучка амортизаційна політика підприємств є одним з основних

чинників відновлення економічного зростання в умовах економічної кризи, спаду виробництва та інфляції.

Розглянемо особливості амортизаційної політики детальніше на прикладі підприємства ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат».

По-перше, в період з 2011 по 2013 р. для нарахування амортизації основних засобів в бухгалтерському обліку використовувався метод зменшення залишкової вартості, амортизація нараховувалась на всі основні засоби, крім землі, у тому числі й на невиробничі, незалежно від того, створені вони, придбані чи одержані безоплатно. Використовуючи даний метод, підприємство керувалося тим, що новий об'єкт основних засобів дасть найбільшу віддачу в перший рік його експлуатації і його віддача з року в рік зменшуватиметься. Проте вже з 2014 р. підприємство обрало прямолінійний метод нарахування амортизації для груп основних засобів. Ці зміни в першу чергу пов'язані з введенням в дію нового виробничого комплексу з виготовлення твердих сирів. Вибір даного методу обґрунтовується простотою розрахунку і рівномірністю розподілу суми амортизації між обліковими періодами, що забезпечує підприємству зіставлення собівартості продукції з доходом від її реалізації.

По-друге, на підприємстві відбувається постійний процес придбання та поліпшення стану основних засобів підприємства за рахунок амортизаційних відрахувань та залучених кредитів.

Структуру нарахування амортизації основних засобів досліджуваного підприємства, її аналіз та динаміку протягом 2011-2014 рр. подано у таблиці 1.

Отже, у структурі основних засобів підприємства за досліджуваний період найбільшу частку амортизаційних відрахувань становлять групи: «Машини та обладнання», де їх величина в загальній сукупності постійно зростає: з 480,9 тис. грн. у 2011 р. до 1213,3 тис. грн. у 2014 р.; «Будинки, споруди та передавальні пристрої» – 325,7 тис. грн.. за 2011 р. та 339,4 тис. грн. за 2014 р., де також спостерігається позитивна тенденція до зростання, що свідчить про постійне їх оновлення та швидку окупність, тобто швидке перенесення вартості даних основних засобів на готову продукцію.

Таблиця 1

Амортизаційні відрахування ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011-2014 рр., тис. грн.

Групи основних засобів	Нарахована амортизація				
	Роки				%
	2011	2012	2013	2014	
Земельні ділянки	-	-	-	-	-
Будинки, споруди та передавальні пристрої	325,7	294,7	263,8	339,4	26,6
Машини та обладнання	480,9	501,7	92,3	1213,3	49,34
Транспортні засоби	87,7	109,8	337,6	85,7	13,43
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	34,9	41,9	23,3	28,0	2,77
Робоча і продуктивна худоба	-	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	-	-	-	-	-
Малоцінні необоротні матеріальні активи	28,2	20,6	22,8	291,0	7,86
Інші необоротні матеріальні активи	-	-	-	-	-
Разом	957,4	968,7	739,8	1957,4	100

Джерело: складено автором на основі приміток до річної фінансової звітності ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011-2014 рр.

Таблиця 2

Використання амортизаційних відрахувань ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011-2014 рр.

Найменування показника	Сума амортизаційних відрахувань, тис. грн.			
	2011	2012	2013	2014
Нараховано за звітний рік	965,2	976,8	746,9	1959,1
Використано за рік усього	667,1	948,1	746,9	1386,9
в тому числі на: будівництво об'єктів	-	364,9	-	371,4
придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	667,1	578,2	746,9	1010,0
з низ машин та обладнання	221,5	-	389,5	-
придбання (створення) нематеріальних активів	25,5	-	-	5,5
погашення отриманих на капітальні інвестиції позик	-	-	-	-

Джерело: складено автором на основі приміток до річної фінансової звітності ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011-2014 рр.

Проаналізуємо ефективність амортизаційної політики досліджуваного підприємства. Даний процес передбачає: аналіз даних про нараховану і використану величину амортизаційних коштів на даному підприємстві; визначення напрямків використання амортизаційних відрахувань; дослідження динаміки зміни амортизаційних сум на основі діаграми розподілу амортизації.

Величина нарахованої та використаної амортизації ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» відображена у таблиці 2.

Загалом за 2011 р. на підприємстві було нараховано 965 тис. 200 грн. амортизаційних відрахувань, проте з них використано лише 667 тис. 100 грн. Як бачимо, за досліджуваний період спостерігається залишок амортизаційних коштів в сумі 298 тис. 100 грн., в зв'язку з тим, що кожного року нараховуються постійні, задекларовані, вирахувані на основі коефіцієнтів та норм суми амортизаційних відрахувань, а також, що в 2011 р. було повністю задоволено потребу підприємства у відтворенні основних засобів, а саме: проведенні ремонтів та оновлення обладнання на використану величину, яка переноситься в наступний 2012-й звітний період та знаходиться в наявності на балансі підприємства на 35-му рахунку – «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)».

В 2012 р. величина нарахованої амортизації була збільшена на залишок попередніх років і становила 976 тис. 800 грн., однак також була використана не вся сума, що пов'язано насамперед з накопиченням підприємством коштів та залученні кредитних ресурсів для оновлення та модернізації виробництва шляхом закупівлі в 2013 р. нового сучасного обладнання та введення його в дію у 2014 р.

Щодо наявної структури розподілу амортизації на досліджуваному підприємстві, то тут найбільша частина амортизаційних коштів за період 2011-2014 рр. спрямовувалася на придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів, і порівняно з 2011 р., за який було використано 667,100 тис. грн., вже у 2014 р. ця сума становила 1010,0 тис. грн. В свою чергу, у загальній сукупності придбаних основних засобів найбільшу величину спрямовано на купівлю машин та обладнання, що є позитивним фактором розвитку підприємства в цілому.

Для визначення ефективності амортизаційної політики також необхідно визначити напрями використання амортизаційних коштів (рис. 5).

Рис. 5. Напрями використання амортизаційних відрахувань ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Як видно з рис. 5, на даному підприємстві нарахована амортизація спрямовується на фінансування капітальних вкладень, а саме: будівництво об'єктів; капітальний ремонт; реконструкцію основних засобів підприємства; модернізацію основних засобів.

Щодо кількісного вираження напрямків спрямування амортизаційних коштів, то за досліджуваний період, а саме 2011–2014 рр., найбільша частка нарахованих амортизаційних відрахувань спрямовувалась підприємством на модернізацію: у 2011 р. – 20% коштів було витрачено на придбання та введення в експлуатацію лінії розливу молока в тетрапаки, у 2013 р. – 50% нарахованих амортизаційних відрахувань використано для відкриття нового цеху з виробництва твердих сирів. Реконструкція основних засобів проводилась підприємством в поєднанні з модернізацією у 2011 та 2013 рр., на яку витрачалось приблизно 20% замортизованих коштів. Щодо капітального ремонту основних засобів, то він проводиться підприємством один раз на п'ять років: останній було здійснено у 2013 р. в 20% розмірі від нарахованої величини. Будівництво нових об'єктів відбувалось на підприємстві у 2011 та 2013 рр. В зв'язку з дефіцитом виробничих площ при здійсненні модернізації основних засобів тоді було витрачено 10% амортизаційних відрахувань на будівельні матеріали та оплату праці задіяних працівників.

Дослідимо динаміку зміни амортизаційних сум на основі діаграми розподілу амортизації (рис. 6).

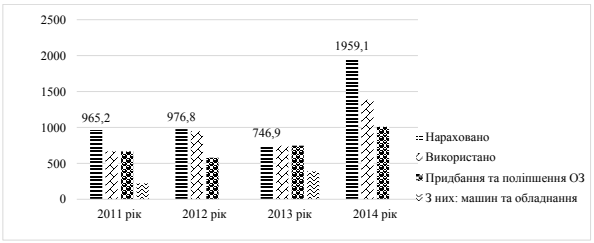

Рис. 6. Розподіл амортизаційних відрахувань ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011-2014 рр.

Джерело: складено автором на основі власних досліджень ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011-2014 рр.

Загалом, щодо тенденції зміни та динаміки показника амортизаційних відрахувань на ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» за період 2011–2014 рр., то потрібно констатувати той факт, що значно зросла величина нарахованих амортизаційних коштів, постійно відбувається придбання та поліпшення основних засобів на підприємстві. Важливим також є те, що поряд із закупівлею нового обладнання, машин та устаткування відбувається будівни-

цтво нових виробничих площ, які розширюють виробництво в цілому та приносять загальний позитивний ефект.

Висновки. Загалом на підприємстві здійснюється цільове використання амортизаційних коштів; процес відтворення та оновлення основних засобів є постійним. Проте, на нашу думку, мало приділяється уваги виведенню застарілого та зношеного обладнання з обігу, що є своєрідним «гальмом» у поліпшенні амортизаційної політики на підприємстві, адже фактично відбувається нагромадження устаткування та виникає проблема його розміщення і зберігання, тому керівництву даного підприємства необхідно зосередити свою увагу на пошуку нових шляхів розвитку та вдосконалення амортизаційної політики.

Основними шляхами удосконалення процесу відтворення основних засобів на ПАТ «Золотоніський маслоробний комбінат» є:

– зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого і непродуктивного обладнання та устаткування. Це впливає на суми нарахованої амортизації, обсяги випуску продукції, що, в свою чергу, позначається на витратах її виробництва;

– в умовах безперебійної діяльності підприємства все наявне обладнання, за винятком резервного і того, що перебуває в ремонті, повинно працювати. Якщо частина його (до 15–20% встановленого) бездіяльна, то це пояснюється непідготовленістю виробничих площ до монтажу машин і устаткування, диспропорціями між продуктивністю окремих ділянок виробництва, некомплектністю поставки обладнання або недостатньою організацією у виробничому процесі;

– поліпшення експлуатації машин і обладнання в часі (екстенсивне завантаження), яке досягається за рахунок підвищення коефіцієнта змінності роботи обладнання. Більш повне завантаження обладнання можливе за умови скорочення простоїв, чого можна досягти вдосконаленням організації виробництва і праці, матеріально-технічного забезпечення;

– підвищення якості ремонтного обслуговування основних засобів. У галузі організації самих ремонтних робіт слід дотримуватися принципів раціональної організації виробництва (паралельності, пропорційності, неперервності тощо), методів календарного і сітьового планування та моделювання на базі комп'ютеризації розв'язання практичних завдань;

– використання прогресивних напрямів відтворення основних засобів підприємств через їх реконструкцію, технічне переоснащення, модернізацію. Це супроводжується широким оновленням основних засобів і забезпеченням структури інвестицій на користь збільшення затрат на машини, обладнання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Болховітінова О.Ю. Амортизація як елемент розрахунку зведеного балансу фінансових ресурсів (методологія прогнозних обчислень) / О.Ю. Болховітінова // Економіка і прогнозування. Науково-аналітичний журнал. – 2012. – № 1. – С. 77–91.
2. Бубенко П.Т., Тітяєв В.І., Димченко О.В., Таряник О.М., Чистякова І.А., Шкурко О.В. Амортизація і відтворення основних засобів житлово-комунальних підприємств : [монографія] ; за заг. ред. П.Т. Бубенка. – Х. : ХНАМГ. – 2010. – 257 с.
3. Гаврилюк Л.І. Економіка підприємства : [навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни] / Л.І. Гаврилюк. – Житомир : ЖІТІ, 2008. – 152 с.
4. Галиця І.О. Основні фонди: відтворення з урахуванням нових реалій розвитку / І.О. Галиця // Фондовий ринок. – 2009. – № 3. – С. 18–20.
5. Герасимчук М., Бурлака В., Галиця І., Задорожна О., Захарін С., Пан Л. Відтворення основних і оборотних засобів / НАН України ; Інститут економіки. – К. : Ін-т економіки НАН України, 2011. – 206 с.
6. Пашнюк Л.О. Амортизаційна політика держави на сучасному етапі / Л.О.Пашнюк // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 4. – С. 167–169.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Основні засоби, затв. наказом МФУ від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00.
8. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada. gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17.
9. Чабаненко Ж.М. Особливості фінансового обліку основних засобів / Ж.М. Чабаненко // Економічний простір. – 2012. – № 57 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr2012_57/statti/42.pdf.
10. Шегда А.В. Економіка підприємства : [підручник] ; за ред. А.В. Шегди. – К. : Знання, 2006. – 614 с.